

III JORNADES SOBRE EL NACIONALISME CATALÀ A LA FI DEL SEGLE XX

Repensar el nacionalisme

A Igualada, en el marc del Museu Comarcal de l'Anoia i organitzades conjuntament pel Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada i Òmnium Cultural —delegació de l'Anoia— i sota el patrocini de l'Ajuntament d'Igualada, els passats 5, 6 i 7 de maig van celebrar-se les III Jornades sobre El Nacionalisme Català a la fi del segle XX.

Josep Ma. Pasqual

Tal com deia el tríptic de presentació, després de les dues primeres edicions de Vic (1987) i de Girona (1988), dedicades fonamentalment a l'actualització del pensament nacionalista, semblava convenient posar a debat en aquestes terceres jornades els aspectes sectorials de la vida col·lectiva catalana que més incidència han de tenir en el futur nacional.

Evidentment, les Jornades sobre El Nacionalisme Català a la fi del segle XX han passat d'una etapa més a la defensiva —en concret en el cas de les celebrades a Vic— a una etapa de més seguretat donada per dues causes

principals: una, que han aconseguit contrarestat l'erosió d'un discurs espanyolista que estava en plena alça l'any 1987 i, dues, que les transformacions que viu Europa, inclosa l'Europa de l'Est, han tirat per terra les teories que predeien un imminent desenllaç fatal dels nacionalismes.

Dins d'aquest context d'una certa seguretat, les III Jornades han fet palès, no obstant això, que hi ha un interrogant obert sobre què li pot passar al nacionalisme català a partir d'ara. A grans trets, l'anàlisi és la següent: els sectors nacionalistes del conjunt del mapa polític català estan en minoria dins dels diferents partits i aquesta situació encara pot durar alguns anys més, no gaires, fins que els partits ac-

tuals acabin d'esgotar el model estatutari; mentrestant, els sectors nacionalistes s'han de bellugar per fer-se amb el poder respectivament en els diferents partits i fer-los assumir una transformació en profunditat del marc estatutari i nacionalistes avui dispersos potser es plantejarien la possibilitat d'agrupar-se.

En qualsevol cas, els ponents i participants de les Jornades opten ara per ara per la via de seguir fent ponències i mesurar molt i molt qualsevol iniciativa que suposés cap tipus d'intervenció política. L'èxit de les Jornades per a la majoria és exactament i simplement que han sabut saltar de la reflexió estrictament ideològica i s'han situat en la zona pre-política. Traspassar

aquesta frontera seria el final. Aquestes són unes Jornades de reflexió i no d'acció i en cap de les tres edicions que ja porta celebrades no han deixat entreveure mai que fossin un primer pas cap a la configuració d'una nova força política.

Un dels objectius més consensuats entre els participants és que les Jornades sobre el Nacionalisme Català a la fi del segle XX es mantinguin com el lloc on els intel·lectuals nacionalistes, mig en secret, dubten i conspiren alhora, i s'expliquen els uns als altres quin es el projecte nacional que entre tots estan construint. Com una tertúlia àmplia capaç d'homogeneïtzar els diversos punts de vista i de renovar les temàtiques per no caure en repeticions any rere any. Entre els objectius refusats pels participants hi ha el de convertir les Jornades en una maniobra d'efecte propagandístic extern i res més, o convertir-les en un fòrum on els nacionalistes s'expliquen mutuament fins a on arriba la radicalitat de cada un d'ells. Finalitats així posarien aviat en perill la continuïtat d'unes Jornades que ara per ara els seus participants consideren imprescindible que se segueixin celebrant.

Un altre dels objectius de les Jornades sobre el Nacionalisme Català a la fi del segle XX és el de provocar el debat públic, cosa que no vol dir substituir-lo. Una de les intencions inicials de les Jornades és la d'afavorir el diàleg entre les diverses famílies nacionalistes, provocar el debat sobre el nacionalisme i actuar de revulsiu en uns moments en què aquest debat havia perdut presència pública. Però fins i tot els participants reconeixen com seria de perillós que les Jornades actuessin de substitutiu del debat públic.

Sense entrar en el contingut de les ponències presentades en aquestes III Jornades, ni en el debat que es generarà a partir d'elles —que s'editaran en el seu moment tal com també s'han editat les ponències de les Jornades precedents—, sí que val la pena fer una repassada a quins van ser els temes exposats i quins els ponents.

Els organitzadors no pretenien presentar les qüestions tractades, estrictament en els seus aspectes tècnics sinó d'establir el marc de relacions entre els plantejaments ideològics del nacionalisme i les estructures polítiques, econòmiques, socials i culturals de la societat catalana. Els temes presentats a debat i els ponents van ser «Capitalitat, ciutadans i país», per **Max Cahner**, **Lluís Casassas** i **Miquel Pueyo**; «El territori, Comunicacions, transports i

equilibri territorial»; per **Francesc Cabana** i **Gaspar Jaén Urban**; «Dependència econòmica i possibilitats d'una política econòmica nacional», per **Francesc Homs** i **Martí Perellada**; «La gestió del territori català», per **Joan-Antoni Solans** i **Jaume Terradas**; «L'associacionisme cultural. Crisi de voluntarisme i burocratització cultural», per **Rafael Xambó** i **Pilar Rahola**; «La reconstrucció de la universitat catalana: descolonització, qualitat i llibertat», per **Josep Guitart**, **Josep Nadal**, **Ricard Torrents** i **Josep-Maria Torras**; i «La política nacional», per **Joan Tudela**, **Albert Viladot** i **Vicenç Villatoro**. També va haver-hi una conferència sobre «La qüestió nacional a la Unió Soviètica», a càrrec de **Pilar Bonet**, corresponsal a Moscou del diari *El País*. I una taula rodona: «Algunes propostes per a una Catalunya més solidària», amb **Francesc Borrell** i **Antoni Farrés**.

La crítica més dura que han de rebre aquestes III Jornades sobre el nacionalisme català a la fi del segle XX fa referència a les poques intervencions de ponents del País Valencià i, nul·les, en el cas de les Balears, la Catalunya del Nord i Andorra; com també del plantejament d'algunes de les ponències en un marc estrictament autonòmic, concretament de l'autonomia de Catalunya. Per dir-ho d'alguna manera, les III són les Jornades més Principato-cèntriques —segons va reconèixer i lamentar **Max Cahner**, l'ànima organitzativa daquestes trobades.

La causes que poden haver motivat aquesta reculada en l'àmbit nacional en benefici de l'àmbit regional poden ser atribuïbles tant a la naturalesa de les temàtiques presentades a debat, que en ser més acostades a la gestió diària obligaven involuntàriament a anar a parar a l'àmbit autonòmic, com al desconcert que provoca la realitat actual d'un nosaltres polític diferent al nosaltres cultural. Explicacions com aquestes eren les que donaven alguns dels assistents a les II Jornades, tots, en canvi, coincidien a exigir que en les pròximes Jornades s'articulessin les ponències prenent com a marc universal de referència tot l'àmbit nacional. Sempre que això fos possible.

L'assemblea dels assistents va aprovar per majoria absoluta la celebració l'any que ve d'unes IV Jornades sobre el Nacionalisme Català a la fi del segle XX, després de considerar que aquesta és la més important i àmplia plataforma pluridisciplinària i pluripartidista on és possible reflexionar sobre nacionalisme. □

Dalt, Rafael Xambó; baix, Gaspar Jaén, els únics valencians que hi han participat.